

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
THANH HÓA

ĐỀ CHÍNH THỨC

Số báo danh

.....

KỶ THI CHỌN ĐỘI TUYỂN DỰ THI HSG QUỐC GIA
NĂM HỌC 2022 - 2023

MÔN THI: NGỮ VĂN

Thời gian 180 phút, không kể thời gian giao đề

Ngày thi: 27/09/2022 (Vòng 1)

(Đề thi có 02 câu, gồm 01 trang)

Câu 1 (8.0 điểm):

“Mỗi chúng ta cứ nhất định phải trở thành viên minh châu trên đỉnh tháp mới là có giá trị hay sao? Vì sao cứ phải tranh làm người đứng đầu? Trong quá khứ của tôi, trong nền giáo dục mà tôi đã tiếp nhận, theo đuổi vị trí đứng đầu là một việc hiển nhiên. Đương nhiên, đó là ước mơ của mỗi đứa trẻ tốt, là hình mẫu của một nhân viên tốt, là mục tiêu theo đuổi của một vận động viên xuất sắc... Nhưng đến hôm nay, tôi bất giác tự vấn lòng mình: Những vinh dự tôi đang theo đuổi đó có thực sự mang đến cho tôi niềm vui hay không? Nếu đúng, vậy tại sao tôi không thấy ngày một hài lòng?”/

(Dư Oánh, Người hạnh phúc không nhất thiết phải là người đứng đầu,

Nxb Thanh niên, Hà Nội, năm 2022)

Theo anh/chị, người hạnh phúc có nhất thiết phải là người đứng đầu?

Câu 2 (12.0 điểm):

Trong cuốn “Độc Lolita ở Tehran” (Azar Nafisi) có câu:

“Văn học hay khi nó chất vấn những lẽ thường”

(Dẫn theo <https://thanhnien.vn>, Văn học về chiến tranh biên giới phải

kết nối với ngày hôm nay, 17/02/2019)

Bằng những trải nghiệm văn học, anh/chị hãy bình luận ý kiến trên.

-----HẾT-----

	sống để trở thành người hạnh phúc.	
b	Bàn luận ý kiến	5.0
	- Khẳng định việc trở thành người đứng đầu và sống hạnh phúc là mục tiêu mà nhiều người khát cầu.	1.0
	- Bày tỏ quan điểm, sự lựa chọn của bản thân trước vấn đề mà đề bài gợi ra bằng những lí lẽ và dẫn chứng thuyết phục: + <i>Người hạnh phúc nhất thiết phải là người đứng đầu:</i> ++ Ở vị trí <i>đứng đầu</i> con người khẳng định được giá trị của bản thân, có những điều kiện thuận lợi để tạo dựng cuộc sống hạnh phúc. ++ Để trở thành <i>người đứng đầu</i> phải trải qua một hành trình nhọc nhằn đôi lúc sẽ phải chấp nhận những áp lực, phải đánh đổi nhiều thứ và không phải lúc nào cũng có hạnh phúc. + <i>Người hạnh phúc không nhất thiết phải là người đứng đầu:</i> ++ Hạnh phúc được tạo dựng từ nhiều yếu tố trong đó thành công chỉ là một. Không nhất thiết ở vị trí đứng đầu vẫn có thể có được hạnh phúc từ những điều bình thường. ++ Lựa chọn không nhất thiết phải là <i>người đứng đầu</i> vẫn là <i>người hạnh phúc</i> đôi lúc khiến cho bản thân an phận, thiếu khát vọng, thiếu ý chí, nỗ lực vươn lên. + <i>Người hạnh phúc là người luôn sống là chính mình:</i> ++ Sống đúng với <i>năng lực</i> , <i>mong muốn</i> của bản thân, luôn cảm thấy vui vẻ, hài lòng với <i>cuộc sống</i> . Biết tận hưởng, tận hiến với những đam mê, khát vọng của <i>chính mình</i> . ++ Sống là chính mình nhưng không nên an phận, ì trệ, biếng lười, trú núp dưới vỏ bọc an toàn, tầm nhìn cạn hẹp, thiếu trách nhiệm với cộng đồng.	4.0
c	Liên hệ và rút ra bài học	1.5
	- Liên hệ thực tế, đặc biệt với tuổi trẻ hôm nay về việc xác định mục tiêu và cách sống để trở thành người hạnh phúc.	0.75
	- Bài học nhận thức và hành động: Định hướng hành động cho bản thân để hướng tới một cuộc sống ý nghĩa.	0.75
2	Trong cuốn “ <i>Độc Lolita ở Tehran</i> ” (Azar Nafisi) có câu: “ <i>Văn học hay khi nó chất vấn những lẽ thường</i> ”. (Dẫn theo https://thanhnien.vn , <i>Văn học về chiến tranh biên giới phải kết nối với ngày hôm nay</i> , 17/02/2019) Bằng những trải nghiệm văn học, anh/chị hãy bình luận ý kiến trên.	12.0
	Yêu cầu chung:	
	- <i>Đánh giá năng lực viết bài văn nghị luận văn học của thí sinh; đòi hỏi</i>	

thí sinh phải huy động kiến thức về lí luận văn học, những trải nghiệm văn chương, kĩ năng tạo lập văn bản nghị luận để làm bài.

- Thí sinh có thể bàn luận, kiến giải theo những cách khác nhau, nhưng phải có lí lẽ, căn cứ xác đáng.

Yêu cầu cụ thể:

a Giải thích ý kiến **2.0**

- Thí sinh cần cần nắm: 1.0

+ Văn học hay: sản phẩm sáng tạo bằng ngôn từ có giá trị, cuốn hút, có sức sống bền lâu.

+ lẽ thường: những điều quen cũ đã được mặc định, những chân lí đã định sẵn, đóng khung.

+ chất vấn: hoài nghi, băn khoăn, đặt câu hỏi, đối thoại, tranh luận, phản biện.

=> Ý kiến bàn tới cái hay - điều làm nên giá trị của văn học là ở khả năng chất vấn, đặt ra những câu hỏi, truy cầu lời giải đáp, xoáy buộc phải chứng minh hoặc phản biện những điều quen thuộc, những chân lí cố hữu. Từ đó, thúc động, đòi hỏi người viết, người đọc phải không ngừng suy tư, không ngừng kiến tạo. 1.0

b Bình luận ý kiến **8.0**

- Tại sao văn học hay khi chất vấn những lẽ thường? 1.0

+ Bản chất của lao động văn chương là lao động sáng tạo, đòi hỏi không ngừng tìm tòi cái mới, cái lạ biệt.

+ Đối tượng, đích đến của văn học là cuộc đời. Bản chất cuộc sống thường khuất sâu sau trật tự được thiết lập ở bề ngoài đơn giản; cái mới, cái lạ trở thành quen, cũ; chân lí có thể bị thay thế.

+ Yêu cầu và cũng là nhu cầu của cả người sáng tạo và người tiếp nhận là: được hiểu, được hoài nghi; được phản tư, khai ngộ; được đón nhận những cái mới, hứng thú trước những cái lạ biệt.

- Văn học hay chất vấn những lẽ thường như thế nào? 5.0

+ Chất vấn chính là lẽ thường của đời sống cũng là lẽ thường của văn học.

+ Người viết đặt ra những câu hỏi, bày tỏ những băn khoăn, hoài nghi, chất vấn những điều quen cũ trong đời sống, chất vấn chính mình, chất vấn người đọc; từ đó, đề xuất một cách nhìn, một hướng nghĩ mới.

+ Người đọc đón nhận những băn khoăn, hoài nghi và cả những đề xuất cách nhìn, hướng nghĩ mới về những lẽ thường nơi trang viết trong tâm thế đối thoại để rút ra thông điệp ý nghĩa, mới mẻ.

- Văn học chất vấn những lẽ thường bằng cách nào? 2.0

+ Văn học chất vấn những lẽ thường bằng hình tượng nghệ thuật.

	<p>+ Văn học <i>chất vấn</i> những lẽ thường bằng khả năng sáng tạo vô biên của người nghệ sĩ trong việc làm mới đề tài, mở rộng chủ đề, khơi mở những nội dung lạ biệt...</p> <p>+ Văn học <i>chất vấn</i> những lẽ thường bằng nỗ lực đối lập, đối thoại với những cách viết cứng nhắc, quen cũ; sinh thành, tạo sinh những hình thức biểu đạt mới: ngôn từ, hình ảnh...</p> <p><i>Lưu ý: Thí sinh có thể đưa ra những suy nghĩ, cách lí giải khác với đáp án nhưng phải chính xác và có sức thuyết phục. Trong quá trình bàn bạc, luận giải, thí sinh cần biết lựa chọn và phân tích một số dẫn chứng tiêu biểu, sâu sắc, mới mẻ. Việc phân tích các dẫn chứng có thể lồng ghép vào với các luận điểm trên hoặc tách riêng ra. Song dù trình bày theo cách nào cũng phải làm rõ giá trị của văn học khi <i>chất vấn</i> những lẽ thường.</i></p>	
c	Đánh giá, nâng cao	2.0
	- Việc <i>chất vấn</i> những lẽ thường mang lại sức hấp dẫn, sức sống cho tác phẩm văn học đồng thời khẳng định vai trò của văn học như một hình thái ý thức xã hội thâm mĩ. Qua đó vị thế nhà văn, năng lực người đọc cũng được khẳng định.	0.5
	- Nếu <i>chất vấn</i> lẽ thường chỉ để khai ngộ nhận thức, văn học sẽ trở thành một thứ triết học khô cứng. Vì thế, việc <i>chất vấn</i> lẽ thường trong trang văn phải khơi thức được mĩ cảm, gợi thức được khát khao hướng Thiện, hướng thượng ở cả người sáng tác và người tiếp nhận.	1.0
	- Để " <i>chất vấn</i> ", để " <i>văn học hay</i> " người viết cần có tài năng, có tâm tư tưởng, tấm lòng luôn hướng về cuộc đời, vì con người; người đọc cần không ngừng trau dồi vốn sống, kiến thức để nâng tâm đón nhận những sản phẩm sáng tạo giá trị.	0.5

Lưu ý chung:

1. Đây là Đáp án và Hướng dẫn chấm mở, thang điểm không quy định chi tiết đối với từng ý nhỏ, chỉ nêu mức điểm của phần nội dung lớn nhất thiết phải có.
2. Chỉ cho điểm tối đa theo thang điểm với bài viết đáp ứng đầy đủ những yêu cầu đã nêu ở mỗi câu, đồng thời phải được triển khai chặt chẽ, diễn đạt lưu loát, giàu cảm xúc.
3. Khuyến khích những bài viết sáng tạo. Chấp nhận bài viết không giống đáp án, có những ý ngoài đáp án nhưng phải có căn cứ xác đáng và lí lẽ thuyết phục.
4. Không cho điểm cao đối với những bài chỉ nêu chung chung, sáo rỗng.
5. Cấn trừ điểm đối với những lỗi về hành văn, ngữ pháp và chính tả.

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
THANH HÓA

ĐỀ CHÍNH THỨC

Số báo danh

.....

KỶ THI CHỌN ĐỘI TUYỂN DỰ THI HSG QUỐC GIA
NĂM HỌC 2022 - 2023

MÔN THI: NGỮ VĂN

Thời gian 180 phút, không kể thời gian giao đề

Ngày thi: 28/09/2022 (Vòng 2)

(Đề thi có 02 câu, gồm 01 trang)

Câu 1 (8.0 điểm):

Nơi khu vườn anh nhà văn nọ có một cây si rất rậm rạp, lá xanh quanh năm. Từ phòng viết của mình, qua tấm cửa kính, anh có thể nhìn thấy cây si ấy. Thói quen của anh là thức dậy sớm mỗi ngày để viết và anh vô cùng ngạc nhiên khi một dạo nọ, ngày nào cũng có một con chim tới đâm vào cửa phòng anh. Nhiều ngày liên tục, sáng nào cũng vậy, anh đã có ý nghĩ: phải chăng con chim đó bị mù? Hay bị một chứng bệnh nào đó?

Sự lí giải không được thỏa mãn, lại nhiều ngày tiếp tục trôi qua. Cho tới một hôm, anh quyết định bước ra khỏi phòng mình. Trước mắt anh là một cảnh tượng quá đẹp đẽ: một cây si xanh tươi xanh thắm in hình trên tấm kính, như thể ở một nơi nào đó thật xa, trong một không gian rộng hơn, sâu hơn. Và anh biết con chim nhỏ bé kia đã "chán" cây si quen thuộc mỗi ngày của mình khi nó bất ngờ phát hiện ra một "cây si" khác. Nó đã đâm đầu vào đó để mong tìm tới một nơi đẹp đẽ hơn, lung linh hơn...

(Theo hocnguvan.net)

Suy nghĩ về một thông điệp cuộc sống sâu sắc nhất mà anh/chị rút ra được từ câu chuyện trên.

Câu 2 (12.0 điểm):

Nhà thơ Robert Frost cho rằng:

" Thơ là sự thao diễn bằng chữ. "

(Dẫn theo Mai Anh Tuấn, Giáo trình Sáng tác thơ,
Nxb Khoa học Xã hội, năm 2021)

Bằng những trải nghiệm về thơ, anh/chị hãy bình luận ý kiến trên.

-----HẾT-----

ĐỀ CHÍNH THỨC

ĐÁP ÁN VÀ HƯỚNG DẪN CHẤM
MÔN THI: NGỮ VĂN

Ngày thi: 28/09/2022 (Vòng 2)
(Hướng dẫn chấm gồm có 04 trang)

Câu	Ý	Nội dung/Yêu cầu cần đạt	Điểm
1		<p>Nơi khu vườn anh nhà văn nọ có một cây si rất rậm rạp, lá xanh quanh năm. Từ phòng viết của mình, qua tấm cửa kính, anh có thể nhìn thấy cây si ấy. Thói quen của anh là thức dậy sớm mỗi ngày để viết và anh vô cùng ngạc nhiên khi một dạo nọ, ngày nào cũng có một con chim tới đậu vào cửa phòng anh. Nhiều ngày liên tục, sáng nào cũng vậy, anh đã có ý nghĩ: phải chăng con chim đó bị mù? Hay bị một chứng bệnh nào đó?</p> <p>Sự lí giải không được thỏa mãn, lại nhiều ngày tiếp tục trôi qua. Cho tới một hôm, anh quyết định bước ra khỏi phòng mình. Trước mắt anh là một cảnh tượng quá đẹp đẽ: một cây si xanh tươi xanh thẫm in hình trên tấm kính, như thể ở một nơi nào đó thật xa, trong một không gian rộng hơn, sâu hơn. Và anh biết con chim nhỏ bé kia đã “chán” cây si quen thuộc mỗi ngày của mình khi nó bất ngờ phát hiện ra một “cây si” khác. Nó đã đâm đầu vào đó để mong tìm tới một nơi đẹp đẽ hơn, lung linh hơn...</p> <p style="text-align: right;">(Theo hocnguvan.net)</p> <p>Suy nghĩ về một thông điệp cuộc sống sâu sắc nhất mà anh/chị rút ra được từ câu chuyện trên.</p>	8.0
		<p>Yêu cầu chung:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Đánh giá năng lực viết bài văn nghị luận xã hội của thí sinh; đòi hỏi thí sinh phải huy động những hiểu biết về đời sống xã hội, những trải nghiệm sống, kĩ năng tạo lập văn bản để bày tỏ thái độ, chủ kiến của mình trong quá trình làm bài. - Thí sinh có thể làm bài theo nhiều cách khác nhau nhưng phải có lí lẽ và căn cứ xác đáng, được tự do bày tỏ quan niệm riêng của mình, nhưng phải có thái độ chân thành nghiêm túc, phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật. 	
		<p>Yêu cầu cụ thể:</p>	
a		Giải thích vấn đề	1.5

	<p>- Thí sinh cần cắt nghĩa một số hình ảnh:</p> <ul style="list-style-type: none"> + <i>Cây si rậm rạp, lá xanh quanh năm</i> trước phòng viết của nhà văn: thế giới sống của con chim, hình ảnh của thế giới thực, những giá trị thực trong cuộc sống hiện tại. + <i>Cây si xanh tươi, xanh thắm in hình trên tấm kính</i>: thế giới khác mà con chim nhắm tưởng, thế giới ảo, những giá trị ảo bên ngoài cuộc sống thực tại. + Con chim đâm vào cửa kính in hình cây si: sự nhắm tưởng giữa thực và ảo, đuổi theo những giá trị ảo, viễn vông. + Nhà văn băn khoăn, bước ra khỏi phòng, nhìn thấy cảnh tượng đẹp đẽ: nhận thức về thế giới khác ngoài phòng viết. <p>- Thí sinh cần cứ vào việc cắt nghĩa, lí giải các chi tiết, hình ảnh trong câu chuyện có thể rút ra một số bài học sau đây:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Tác hại của sự ảo tưởng, lối sống xa rời thực tế, mơ mộng viễn vông. + Cần trân trọng những giá trị hiện tại mà mình đang có. + Lối sống đắm chìm vào thế giới ảo, lãng quên thế giới thực. + Sự cần thiết của trải nghiệm, bài học về trải nghiệm sống. + Bước qua những giới hạn, bước qua “vùng an toàn”. + Thay đổi góc nhìn, cách nhìn, tâm thế sống. <p>...</p> <p><i>(Lưu ý: Có thể chấp nhận các bài học khác song phải dựa vào câu chuyện lí giải hợp lí và có sức thuyết phục).</i></p>	0.75
b	Bàn luận vấn đề	5.0
	<p>Từ nhận thức và những trải nghiệm riêng, thí sinh có thể bày tỏ suy nghĩ của mình về bài học được rút ra từ câu chuyện. Sự bàn luận cần hướng tới các thao tác sau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Đưa ra các lí lẽ để lí giải sự sâu sắc, đúng đắn của bài học cuộc sống được rút ra từ câu chuyện. 2.5 - Nêu và phân tích được một số dẫn chứng, biểu hiện trong cuộc sống để làm rõ những bài học. 1.5 - Mở rộng, bổ sung, nêu phản biện về việc thực hiện bài học cuộc sống thực sự có ý nghĩa. 1.0 	
c	Liên hệ và rút ra bài học	1.5
	<ul style="list-style-type: none"> - Cần có nhận thức và thái độ đúng đắn về bài học cuộc sống được rút ra. 0.75 - Định hướng hành động cho bản thân trên hành trình hoàn thiện hướng tới một cuộc sống ý nghĩa tốt đẹp. 0.75 	
2	Bằng những trải nghiệm về thơ, bình luận ý kiến của nhà thơ	12.0

Robert Frost:

" Thơ là sự thao diễn bằng chữ."

Yêu cầu chung:

- Đánh giá năng lực viết bài văn nghị luận văn học của thí sinh; đòi hỏi thí sinh phải huy động kiến thức về lí luận văn học, những trải nghiệm thơ ca, kĩ năng tạo lập văn bản nghị luận để làm bài.

- Thí sinh có thể bàn luận, kiến giải theo những cách khác nhau, nhưng phải có lí lẽ, căn cứ xác đáng.

Yêu cầu cụ thể:

a Giải thích vấn đề

2.0

- *chữ*: ngôn ngữ, chất liệu của văn học. *Chữ* trong sáng tác văn chương không đơn giản là vô âm thanh mà quan trọng chính là ngôn ngữ được tổ chức một cách nghệ thuật.

0.5

- *thao diễn*: trình diễn một cách nghệ thuật, trình diễn bằng sự hứng thú, nghiêm túc, say mê.

0.5

=> Ý kiến của nhà thơ Robert Frost đúc rút một quan niệm về thơ gắn với đặc trưng cốt lõi là sử dụng ngôn từ một cách nghệ thuật.

1.0

b Bình luận vấn đề

8.0

- Ngôn ngữ là yếu tố đầu tiên của văn học, là chất liệu đặc thù tích tụ khả năng vô hạn của văn học.

1.0

- Bản chất trữ tình cùng sự hạn chế về dung lượng của thể loại đòi hỏi ngôn ngữ thơ cô đọng, hàm súc, giàu sức gợi, giàu tính nhạc, chất họa và mang đậm dấu ấn riêng, độc đáo. Từ ngôn ngữ đời sống, người làm thơ lắng lọc những tinh chất quý giá làm nên ngôn ngữ thơ đạt đến độ hoàn hảo.

1.0

- *Chữ* trong thơ được *thao diễn* bằng nhiều cách thức, ở nhiều phương diện: lựa chọn từ ngữ, sắp xếp ngôn từ theo cấu trúc đặc biệt; tạo khoảng trống, khoảng trắng, âm vọng; tạo tính cộng hưởng giàu ý nghĩa các yếu tố ngôn ngữ, lạ hóa ngôn từ; khuấy đảo quán tính trong sử dụng ngôn ngữ để làm mới, tạo mới ngôn từ; biến cách biểu đạt ngôn ngữ lạ thành quen...

4.0

- Được sử dụng một cách nghệ thuật, ngôn từ thơ tự *cơ* nói, *phá bỏ* những giới hạn để sinh thành, tạo sinh những giá trị thẩm mĩ riêng, mới cho mỗi bài thơ; chứng thực sự bén nhạy trong ngữ cảm cùng khả năng sáng tạo vô biên của mỗi nhà thơ; tạo chuẩn thẩm mĩ mới, làm thay đổi thị hiếu thẩm mĩ của người đọc, góp phần đổi mới thi ca.

2.0

Lưu ý: Thí sinh có thể đưa ra những suy nghĩ, cách lí giải